

Orkland kommune
v/ordfører og rådmann

Løkken Verk, 25.04.2023

Søknad om ekstra tilskudd til nybygg og nye utstillinger på Orkla Industrimuseum

MiST avd. Orkla Industrimuseum tillater oss å søke Orkland kommune om et ekstra tilskudd til vårt store nybyggprosjekt – som nå også er utvidet med det ambisiøse utstillingsprosjektet «Inn i Berget – ut i verden». Vi ønsker at søknaden blir vurdert i forbindelse med kommunens justering av årsbudsjett og disponering av mindreforbruk fra 2022.

Om oss:

Museene i Sør-Trøndelag (MiST) er et av landets største museumsforetak. Selskapet administrerer og drifter til sammen 12 museer med 27 besøkssteder og har nesten 200 årsverk og 200.000 besøkende. Det er egne stiftelser som eier museenes samlinger og bygg, men MiST har det fulle ansvaret for å vedlikeholde og utvikle disse og stå for både investeringer og den daglige museumsfaglige driften.

MiST AS inklusiv avdelingen ved Orkla Industrimuseum har definert sitt samfunnsoppdrag i tråd med den nasjonale kulturmeldingen «*Musea i samfunnet. Tillit, ting og tid*» med målene om:

- Solid kunnskapsproduksjon
- Relevant formidling
- Helhetlig samlingsutvikling
- Trygg ivaretaking
- Aktiv samhandling

Nybygget

- Nytt jernbaneverksted og vognhall
- Arkivrom og gjenstandsmagasin.
- Kontorer, møterom og garderober for ansatte
- Museumsbutikk i gammelbygget

Nybygget ved Orkla Industrimuseum ble offisielt åpnet 25.06.2022 men ikke alle detaljer er helt ferdigstilt. Byggeprosjektet har hatt en kostnadsramme på 110 mill kr. ex mva, og det er en ramme vi ser ut til å komme innenfor, takket være god prosjektstyring.

Nybygget danner et helt nytt og forbedret utgangspunkt for at MiST/Orkla Industrimuseum skal løse sitt samfunnsoppdrag i årene framover, og ikke minst til å være en attraktiv arbeidsplass slik at vi kan løse våre oppgaver med kompetente medarbeidere.

Verkstedarealene og vognhallen har vært et kjernebehov å få løst. Thamshavnbanen er et fredet kulturminne, men mye av det rullende materiellet som gikk på banen i driftstiden har vært dårlig ivaretatt, da dette er store objekter som er krevende å få plass til i trygge lokaler. Med vognhall vil museet få mye under tak, som tidligere har stått utendørs og i provisoriske telt. Med moderne verkstedarealer er det mulig for museet å se for seg flere istandsettings- og bevaringsprosjekter slik at Norges første elektriske jernbane og dens materiell blir bedre tatt vare på og vist fram i framtida.

Privatarkivene etter Orkla Grube Aktiebolag med dets datterselskaper (Salvesen & Thams, Orkla Metal m.fl) rommer ca 800 hyllemeter arkivmateriale, samt 16.000 kart og tegninger. Det er en stor jobb å rydde, ordne, digitalisere og tilgjengeliggjøre dette materialet, men dette arbeidet er vi i full gang med, med vissheten om at vi har fått bygget arkivlokale som tilfredsstillende kravene i arkivforskriften, deriblant krav til luftfuktighet og overvåking, og dermed målet om «trygg ivaretaking».

Museet ligger sentralt plassert i sentrum av Løkken Verk, som er Orklands nest største tettsted. Tilbakemeldingene gjennom fjoråret gjorde oss trygge på at nybygget representerer et løft for stedsutviklingen i lokalsamfunnet – nettopp på et sted som etter hjørnesteinsbedriftens nedlegging i 1987 har strevd med utfordringer og omstillinger som nedlagt gruvested.

Utstillingsprosjektet «Inn i berget – ut i verden»

Nybyggprosjektet var i utgangspunktet prosjektert og planlagt uten nye utstillinger. Underveis i byggeperioden har vi likevel satt oss som mål å finansiere og bygge nye utstillinger, slik at også den publikumsrettede virksomheten vår får det nødvendige løftet, og som kan gi økt besøk og større tilstrømming av turister og tilreisende til Orkland og Løkken Verk.

Planlegging, anbud og konseptvalg for nye utstillinger har tatt tid, men nå er bygging og montering i gang for første fase av utstillingsprosjektet, som åpnes for publikum 24. juni i år.

Orkla Industrimuseum har knyttet til seg Able Magic og Rallar Arkitekter for å utarbeide konsept og innhold i de nye utstillingene. Parallelt har museet styrket sin fagkompetanse på formidling gjennom tilsetting av en museumspedagog. Både utstillingene våre og andre formidlingsaktiviteter blir nå i langt større grad tilpasset pedagogiske opplegg for et bredt spekter av målgrupper, ikke minst barn og unge – som er et satsingsfelt for MiST.

Utstillingsprosjektet er et viktig løft for museet for å bli mer et helårsmuseum. Gammelgruva og Thamshavnbanen er fortsatt museets viktigste attraksjoner, men er komplekse anlegg som derfor er åpen for ordinære omvisninger/turer bare i sommersesongen. Orkland som

reiselivsdestinasjon og kulturkommune fortjener et museum som er åpent og har et bredt spekter av aktiviteter hele året, og da må utstillingene være i øverste sjikt i landsdelen vår.

Fase 1 – Inn i berget

Den utstillingen som realiseres nå fram mot åpning i juni er første fase av det totale utstillingsprosjektet. Denne utstillingen tar for seg kjernen i museets formidlingsarbeid, nemlig 333 års gruvehistorie i Orkland og fortellingen om kobberverket som utover 1900-tallet ble til landets største gruveselskap og en av verdens største svovelprodusenter.

Denne historien må formidles på nye måter og vil med det fortsatt være en levende del av identiteten i næringskommune nr. 1 og for Trøndelag som industriregion. Historien om Orkla Grube Aktiebolag med alle sine fasetter er norsk industrihistorie – som fant sted i Orkland.

Fase 2 – Ut i verden

Den neste fasen av utstillingsprosjektet er satt litt på vent av kapasitetsmessige og finansielle årsaker. Det betyr at konseptet også vil bli bearbeidet og justert i tiden framover, og skal søkes løst med en nedskalert økonomisk ramme – men vil til gjengjeld kreve mye mer forarbeid, studier, innsamling og dokumentasjon enn første fase. Det synes klart at «Ut i verden» vil romme nyere industrihistorie, særlig i nedre del av dalføret, samt krigshistorie, Thams-historie og globale utviklingstrekk som preger industriell utvikling også i moderne tid. Ut i verden vil strekke seg nærmere opp i vår tid, og kanskje sågar framtid, ikke minst i lys av de store industrielle planene som fins i vår region nå for tiden.

Til sammen er det et mål at «Inn i berget – ut i verden» bygger bro mellom fortid, nåtid og framtid.

Økonomi

Det opprinnelige byggeprosjektet slik det ble utarbeidet for søknad til Kulturdepartementet i 2017, hadde en ramme på 105 mill kr ex mva. og inneholdt den gang ikke noe utbygging av nye utstillinger. Gjennom detaljprosjektering ble byggebudsjettet økt til 110 mill kr. (fortsatt uten nye utstillinger).

Finansieringsmodellen i statsbudsjettets post for nasjonale kulturbygget bygger på en tredeling: 1/3 statlige midler (KUD), 1/3 regionale midler (fylkeskommunen) og 1/3 lokalt. Bevilgningen på 35 mill kr fra KUD var basert på prosjektets opprinnelige kostnadsramme og utløste også 35 mill fra Trøndelag Fylkeskommune. Av den lokale andelen har Orkland kommune bidratt med 20 mill kr i tilskudd.

I arbeidet med finansieringen viste kontakten med det lokale næringslivet at selve nybygget ble ansett som i hovedsak et offentlig ansvar å finansiere, men at det ville være større muligheter til å søke medfinansiering/gavemidler fra lokalt næringsliv når en skilte ut et eget

prosjekt på nye utstillinger.

I det reviderte byggebudsjettet på 110 mill kr. er derfor følgende finansiering sikret:

REGNSKAP UTBYGGING ORKLA INDUSTRIMUSEUM	
Pr 23.03.2023	
Prosjekt 600101, 600102	
KUD	35 000 000
TFK	35 000 000
Orkland kommune	20 000 000
Sum offentlig tilskudd	90 000 000
Orkla Museumsfond	6 005 000
Gave PUM til utstilling	
Gave Salvesen og Thams/Orkla	100 000
Sum gaver	6 105 000
Egenkapital MiST konsern	5 000 000
Egenkapital MiST OI	
Egenkapital Stiftelsen OI	1 000 000
Sum egenfinansiering	6 000 000
Norsk Jernbanemuseum	2 280 048
Bane NOR	500 000
Fylkeskommunen Kulturminner	500 000
KUD Gaveforsterkning	1 299 646
Sum andre off. tilskudd	4 579 694
Sum inntekter	106 684 694
Budsjett	110 000 000

Fase 1 av utstillingsprosjektet «Inn i Berget – Ut i verden» har en kostnadsramme på eksterne kostnader på 7,5 mill kr. I tillegg kommer naturlig nok all egeninnsats både i form av egne timer og også noen kostnader som tas over driftsbudsjettet. Finansieringsplanen for Fase 1 ser slik ut:

Finansiering av Fase 1: «Inn i berget»:

Egenkapital MiST	5 000 000 kr
Egenkapital Stiftelsen OI:	400.000 kr
Støtte fra Orkla Museumsfond	600.000 kr
Gavemidler/annen støtte	1 500 000 kr.
SUM:	7 500 000 kr

I sum gjenstår det derfor ca. 3,5 mill kr finansiering på byggebudsjettet og 1,5 mill i tilskudd/gavemidler på utstillingsbudsjettet, innenfor en samlet investering på 117,5 mill kr. Nå har vi godt håp om at byggeregnskapet kan gjøres opp med et lite mindreforbruk, slik at det samlede udekkede finansieringsbehovet vil ligge noe under 5 mill på bygg og utstilling til sammen.

MiST Orkla Industrimuseum har naturlig nok pådratt seg økte driftskostnader gjennom disse investeringene og betydelig økt areal som skal driftes. En restfinansiering med låneopptak vil ytterligere øke driftskostnadene våre gjennom kapitalkostnader, og det er noe vi håper å unngå i størst mulig grad. Vi har vurdert å gå bredt ut til lokalt næringsliv for å innhente støtte til utstillingsprosjektet, men ser at det er aller mest aktuelt for å realisere Fase 2 av prosjektet, der også nyere industrihistorie vil inngå.

Vi søker derfor om kr. 1 mill i økt tilskudd fra Orkland kommune til nybygg og/eller fase 1 av utstillingsarbeidet. Hvorvidt kommunen ønsker å spesifisere tilleggsbevilgningen til byggeprosjektet eller til utstillingsprosjektet, får være opp til kommunen selv å vurdere. Sammen med allerede utbetalt tilskudd til byggeprosjektet vil det samlede tilskuddsnivået fra kommunen komme på ca 18% av investeringskostnaden, og da er egeninnsats og eget timesforbruk/lønnsbudsjett holdt helt utenfor investeringsbudsjettet.

Vi håper på positiv vurdering av søknaden og at Orkland kommune ser verdien av det løftet som både nybygg og våre nye utstillinger vil utgjøre for Orkland som kulturkommune, for ivaretagelsen av viktige kulturminner og for Orkland og regionen som reiselivsdestinasjon.

Are Hilstad
Museumsdirektør

Museene i Sør-Trøndelag - Orkla Industrimuseum

Orkla
Industrimuseum

MUSEENE I
SØR-TRØNDELAG